

Το φιλότιμο των εκπαιδευτικών

ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ*

Έχει κυριαρχήσει τις τελευταίες μέρες στα δρώμενα του τόπου η αντιπαράθεση ανάμεσα στον πολιτικό προϊστάμενο του ΥΠΠ και των υφιστάμενων εργαζόμενων εκπαιδευτικών. Ο προϊστάμενος δηλώνει ότι θέλει να <<συγυρίσει>> τα οικονομικά του Υπουργείου του. Για τον σκοπό αυτό έχει αποφασίσει και εξασφαλίσει στη συνέχεια τη συγκατάθεση του Υπουργικού Συμβουλίου για περικοπές σε απαλλαγές εκπαιδευτικών.

Ανάμεσα σε άλλα, αποφάσισε να περικόψει τη μείωση των ωρών διδασκαλίας των εκπαιδευτικών καθώς αυξάνουν τα χρόνια υπηρεσίας τους. Αποφάσισε ακόμα να περικόψει μουσικές εκδηλώσεις, θέατρα, περιοδικό, εφημερίδα κλπ, καθώς και τον θεσμό του υπεύθυνου τμήματος. Και αυτά είναι λέει μόνο μερικά από τα μέτρα και ότι έρχονται, πολύ σύντομα, κι άλλα.

Προφανώς ο κ. Υπουργός, ο οποίος ειρήσθω εν παρόδω προέρχεται από τον χώρο της εκπαίδευσης, θεωρεί ότι οι εκπαιδευτικοί δεν εργάζονται αρκετά και θα έπρεπε να τους <<σφίξει λίγο τα λουριά>> για να γίνουν πιο αποδοτικοί, ενώ ταυτόχρονα θα ξοδεύει για το υφιστάμενο σύστημα λιγότερα χρήματα. Θεωρεί μάλλον ότι είναι λίγες οι 24 ώρες στην έδρα και ότι μετά από κάποια χρόνια υπηρεσίας αδίκως μειώνονται κατά δύο περιόδους διδασκαλίας, παρότι ο συνολικός χρόνος εργασίας στο σχολείο παραμένει ο ίδιος. Ακόμα, προφανώς ο κ. Υπουργός δεν συμμερίζεται την άποψη ότι ο θεσμός του υπεύθυνου τμήματος είναι ένας επιτυχημένος θεσμός και ότι συμβάλλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη των μαθητών και την ομαλή λειτουργία του δημόσιου σχολείου.

Και όμως, ο κ. Υπουργός με υπηρεσία στα σχολεία ως δάσκαλος γνωρίζει τις ιδιαίτερες απαιτήσεις και τις δυσκολίες που έχει το επάγγελμά μας. Είμαι βέβαιος ότι γνωρίζει πως, για κάθε περίοδο μαθήματος στην τάξη, απαιτείται προηγουμένως πολύ περισσότερος χρόνος για προετοιμασία στο σπίτι. Δεν διδάσκουμε επομένως μόνο 24 περιόδους μάθημα στην τάξη εβδομαδιαίως, αλλά στη συνέχεια εκτελούμε το σύνολο των καθηκόντων μας στις υπόλοιπες ώρες του ωραρίου μας στο σχολικό χώρο και επιπρόσθετα αναλώνουμε πολλές ώρες στο σπίτι για την προετοιμασία, την γραπτή αξιολόγηση των μαθητών, ακόμα και την επικοινωνία με τους μαθητές μας μέσα από το διαδίκτυο κλπ.

Συμβαίνει, τηρουμένων των αναλογιών, κάτι ανάλογο με μια συναυλία ή μια θεατρική εμφάνιση, όπου για δύο ώρες παράσταση απαιτείται να αφιερώσει κανείς πολύ περισσότερο χρόνο προετοιμασίας.

Είναι πολύ απαιτητικό το επάγγελμά μας σε σχέση με οποιοδήποτε άλλο επάγγελμα στο δημόσιο. Η Ουνέσκο, σε έρευνα που έχει κάνει το 2012, αποφαίνεται ότι κάθε ώρα διδακτικού έργου ενός καθηγητή αντιστοιχεί σε 4 ώρες εργασίας γραφείου. Αξίζει πραγματικά κάποιος να την διαβάσει για το αιτιολογικό που παραθέτει. Αναφέρεται στην πληθώρα και τη δυσκολία των αποφάσεων που πρέπει ένας εκπαιδευτικός να πάρει κατά τη διάρκεια ενός μαθήματος, που οφείλεται εν μέρει στον μεγάλο αριθμό

μαθητών στην τάξη και τη διαφορετικότητά στην κοινωνική, οικονομική, ψυχική και άλλη κατάσταση τους. Αιτιολογεί με αυτό τον τρόπο, το γεγονός ότι με τα χρόνια υπηρεσίας οι εκπαιδευτικοί υφίστανται το σύνδρομο της επαγγελματικής εξουθένωσης. Εμείς οι εκπαιδευτικοί αλλά και όσοι ανήκουν σε οικογένειες εκπαιδευτικών, ζουν καθημερινά και διαχρονικά αυτές τις ψυχοφθόρες συνθήκες εργασίας. Έτσι, όταν φτάνει η περίοδος των διακοπών, έχουμε πραγματικά ανάγκη απ' αυτές. Αυτό συμβαίνει γιατί καθόλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, μετά το σχολείο, τα απογεύματα και τα βράδια, έχουμε προετοιμασία για τα μαθήματά μας. Γιατί τα Σαββατοκύριακα έχουμε να ετοιμάσουμε διαγωνίσματα και στη συνέχεια να διορθώσουμε στοίβες απ' αυτά. Όσο στοιβάζονται τα διαγωνίσματα και περνούν οι βδομάδες επέρχεται η πνευματική αλλά και βιολογική εξουθένωση. Και όταν με τα χρόνια υπηρεσίας έρθει η μείωση των ωρών διδασκαλίας - όχι εργασίας, όπως πολλοί εσφαλμένα επιμένουν να υποστηρίζουν - αυτή είναι πραγματικά αναγκαία. Οι αντοχές ενός καθηγητή με 20 χρόνια υπηρεσίας δεν είναι οι ίδιες με εκείνες που είχε για παράδειγμα στα 12 χρόνια υπηρεσίας. Έτσι, η μείωση των ωρών διδασκαλίας έρχεται να αντισταθμίσει την εξουθένωση λόγω των πολλών χρόνων υπηρεσίας.

Ας έρθουμε στον θεσμό του υπεύθυνου τμήματος. Ο εκπαιδευτικός, πέρα από τα τυπικά καθήκοντα (έλεγχος απουσιών και επίδοσης, επίβλεψη, ενημέρωση κλπ), οφείλει να επιδεικνύει ειδικό ενδιαφέρον για κάθε μαθητή ξεχωριστά. Έχει το ρόλο του ψυχολόγου, του μέντορα και καθοδηγητή του μαθητή. Πρέπει να επικοινωνεί με τους γονείς του για να συζητά και να επιλύει τα διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζει. Έχει εντέλει τη γενικότερη ευθύνη για την αντιμετώπιση οποιουδήποτε προβλήματος συμβεί στον μαθητή και μεταφερθεί από το σπίτι ή από αλλού ή ακόμα προκύψει στο σχολικό χώρο. Είναι κοινή η άποψη πολλών εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων ότι πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό θεσμό και έτσι δεν πρέπει να τον υποβαθμίσουμε!

Προσέξτε, γιατί τα προαναφερθέντα ζητήματα αποτελούν μόνο την μια πτυχή του ζητήματος με το οποίο καταπιανόμαστε. Η άλλη πτυχή - και για μένα είναι πολύ πιο σημαντική - έχει να κάνει με την ιδιαίτερη ευαισθησία, την ευσυνειδησία για την εκτέλεση της εργασίας του εκπαιδευτικού. Με μια λέξη, αυτό λέγεται <<φιλότιμο>>.

Το σχολείο δεν είναι απλά ένας χώρος στον οποίο παραδίδονται μαθήματα γλώσσας, ιστορίας, μαθηματικών, φυσικής, βιολογίας κλπ. Δεν είναι απλά ένα φροντιστήριο. Έχει ρόλο παιδαγωγικό και επιδιώκει μέσα από πολυποίκιλες δραστηριότητες να επιτύχει την ανάπτυξη του μαθητή σε επίπεδο συναισθηματικής και κοινωνικής νοημοσύνης.

Του προσφέρει γι' αυτό το σκοπό τη δυνατότητα να συμμετέχει σε μια σειρά από δραστηριότητες, αθλητισμού, μουσικών και χορευτικών εκδηλώσεων, θεάτρου, σύνταξης εφημερίδας και περιοδικού, συμμετοχής σε μαθητικά και επιστημονικά συνέδρια, διαγωνισμούς και σε πολλά άλλα εξωδιδασκαστικά προγράμματα. Πολλά από αυτά πραγματοποιούνται σε μη εργάσιμο χρόνο, τα απογεύματα ή τα σαββατοκύριακα.

Είναι φανερό ότι όλες οι πιο πάνω δραστηριότητες εξαρτώνται εξολοκλήρου από το φιλότιμο του εκπαιδευτικού, γιατί δεν έχουν να κάνουν με τον διδακτικό χρόνο, ούτε καν με τον χρόνο εργασίας στο σχολείο, αφού αυτός δεν επαρκεί. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν σε αυτές τις δραστηριότητες πολλές φορές συναντώνται με ομάδες μαθητών τους σε απογευματινό χρόνο στο σχολείο, είτε σε μια καφετέρια για να εργαστούν. Ο συντονισμός συνεχίζεται αργότερα στο σπίτι, με την επικοινωνία που έχουν στο διαδίκτυο. Έτσι, η εργασία του εκπαιδευτικού δεν ολοκληρώνεται σε καμιά περίπτωση στο σχολείο.

Η εθελοντική προσφορά των εκπαιδευτικών δεν εξαντλείται όμως σε ότι έχει να κάνει άμεσα με τον μαθητή. Είμαι σε θέση να γνωρίζω πολύ καλά ότι, για τις ανάγκες της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης έχουν συγκροτηθεί ομάδες εργασίας για την συγγραφή νέων σχολικών εγχειριδίων. Στις ομάδες αυτές

συμμετέχουν και πολλοί μάχιμοι εκπαιδευτικοί. Αυτό γίνεται σε εθελοντική βάση, στον απογευματινό τους χρόνο κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς και αυτή την περίοδο στο χρόνο των διακοπών τους. Κύριε Υπουργέ, αντιλαμβάνεστε από όλα τα προαναφερθέντα, ότι το φιλότιμο είναι εκείνο που γιγαντώνει τους εκπαιδευτικούς μας ώστε να επιτελέσουν το πολυσχιδές έργο τους, που αναμφισβήτητα αποτελεί σπουδαίο λειτούργημα.

Είχα την τύχη να εργάζομαι σε σχολεία όπου οι διευθυντές, από την πρώτη κιόλας μέρα που ανέλαβαν στην υπηρεσία, έδωσαν σε μας τους εκπαιδευτικούς τους μηνύματα υποστήριξης, ομαδικότητας, κατανόησης, εμπιστοσύνης και αγάπης. Μαζί με όλα αυτά μας έδωσαν και όραμα. Δεν χρειάστηκε τίποτε άλλο για μας. Το φιλότιμο και το όραμα ήταν και εξακολουθούν να είναι οι κινητήριες μας δυνάμεις. Δίνουμε πολύ περισσότερα απ' αυτά που παίρνουμε, αλλά δεν μας πειράζει, αντίθετα το κάνουμε με ενθουσιασμό, γιατί είναι και δικό μας το όραμα! Είναι τόσο απλό.

Κύριε Υπουργέ της Παιδείας, είσαστε ο Υπουργός μας. Αυτή την προσέγγιση αναμέναμε και εμείς από σας. Αναμέναμε να μας ακούσετε, να μας στηρίζετε, να μας εμπνεύσετε. Να συνεργαστούμε για τους κοινούς μας στόχους, για το κοινό μας όραμα.

Αντί αυτού, με την ανάληψη των καθηκόντων σας, πολύ σύντομα και χωρίς διάλογο, εξαγγείλατε μέτρα τα οποία μας πλήττουν και πλήττουν κατ' επέκταση την παιδεία του τόπου. Λέτε μάλιστα ότι αυτά είναι μόνο η αρχή και ότι ακολουθούν πολλά άλλα. Βρεθήκατε απέναντί μας, μας καταλογίσατε ευθύνες για την κατάσταση που επικρατεί στην παιδεία.

Με τα μέτρα που προωθείτε δεν θα γίνουν καλύτερα τα πράγματα στην εκπαίδευση. Δε θα υπάρξει αναβάθμιση της παιδείας αν μας περικόψετε κάποιες ώρες από δω και από κει. Ξέρετε γιατί; Γιατί θα λειτουργήσει αρνητικά στο φιλότιμο του εκπαιδευτικού. Αυτά που θα μας περικόψετε είναι πολύ λιγότερα από αυτά τα οποία εμείς εθελοντικά προσφέρουμε. Όταν παίρνουμε μία ώρα απαλλαγής, προσφέρουμε αντίστοιχα πέντε και έξι ώρες εργασίας, τουλάχιστο. Αφήστε λοιπόν να λειτουργήσει με φιλότιμο ο εκπαιδευτικός. Το φιλότιμο είναι εκείνο που δημιουργεί καθημερινά μικρά και μεγάλα θαύματα για τους μαθητές μας. Θεατρικά έργα, μουσικές και αθλητικές εκδηλώσεις, διαγωνισμοί, ολυμπιάδες. Διακρίσεις, τοπικές και διεθνείς. Αυτά είναι που διαμορφώνουν και ολοκληρώνουν την προσωπικότητα των μαθητών μας, όχι η στεγνή γνώση.

Στην αντίθετη περίπτωση, είναι προφανές ότι δεν θα πετύχετε αυτά για τα οποία λέτε ότι νοιάζεστε, δεν θα πετύχετε την αναβάθμιση της παιδείας και του δημόσιου σχολείου. Όσο ο εκπαιδευτικός κόσμος συνεχίζει να βρίσκεται σε αντιπαράθεση μαζί σας, είναι βέβαιο ότι θα φέρετε τα αντίθετα αποτελέσματα, την κατάρρευση της παιδείας.

Η εναλλακτική διαχείριση της κατάστασης από εσάς, συμφέρει όλους. Τους μαθητές πρώτιστα, το υπουργείο, αλλά και μας τους εκπαιδευτικούς, Αφήστε να λειτουργήσει το φιλότιμο του εκπαιδευτικού. Θα κάνει τη διαφορά στην προσπάθεια αναβάθμισης της Παιδείας.

Φιλότιμος Εκπαιδευτικός-Συνδικαλιστής